

Breedband en Verbeelding

*Een onderzoek naar toepassingen, behoeften
en modellen voor breedband en cultuur*

Management Summary

Gert Nulens en Joke Beyl (red.)

QuickTime™ and a
TIFF (Uncompressed) decompressor
are needed to see this picture.

Opdrachtgever:
Departement Cultuur, Jeugd,
Sport en Media van
de Vlaamse Gemeenschap

Opdrachtnemer:
IBBT-SMIT (Vrije Universiteit
Brussel)

Onderaannemers:
IBBT-MICT (Universiteit Gent)
TNO-ICT (TNO- Delft)

Inhoud

Inhoud.....	2
1. Inleiding	3
2. Technisch overzicht breedband: Basisschema breedband en cultuur	4
3. Basisinventaris breedbandtoepassingen.....	4
4. Basisgegevens breedbandbehoeften	5
5. Breedbandbehoeften doorgelicht	6
5.1. Resultaten focusgroepgesprekken	7
6. Kader voor breedbandmodellen.....	12
7. Beleidsaanbevelingen breedband en cultuur	13
7.1. Breedbandtoepassingen.....	14
7.2. Breedbandinfrastructuur	17
7.3. Transparant beleid.....	17
7.4. Algemene bedenkingen	18
8. Nabeschuwing Breedband en Verbeelding	19

1. Inleiding

Het Vlaamse Ministerie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media is reeds een aantal jaren een e-cultuurtraject aan het uitzetten. Dit traject richt zich tot nog toe vooral op het sensibiliseren van de sector en op de constructie van een brede visie op dit relatief nieuwe e-cultuurdomein. Het voorliggende onderzoek kan een nieuwe stap zijn binnen dit lopende traject. Meer bepaald worden toepassingen en behoeften inzake breedband en cultuur in kaart gebracht, en worden mogelijke modellen gepresenteerd voor breedbandvoorziening voor de verschillende culturele sectoren in Vlaanderen. Op die manier wil de Vlaamse cultuuroverheid meer zicht krijgen op mogelijk stappen die zij op dit vlak kan ondernemen.

Dit onderzoek geeft een antwoord op de volgende respectievelijke vragen met betrekking tot breedband en cultuur: Wat is er? Wat wenst de sector? Welke opties zijn er? Wat zijn de implicaties voor het beleid?

De opdrachtnemer van dit onderzoek is de onderzoeksgroep IBBT/SMIT van de Vrije Universiteit Brussel, vertegenwoordigd door Prof. dr. Caroline Pauwels. IBBT/SMIT werkte voor dit onderzoek samen met onderaannemers IBBT/MICT van de Universiteit Gent en de onderzoeksgroep TNO-ICT van het Nederlandse onderzoeksinstituut TNO Delft.

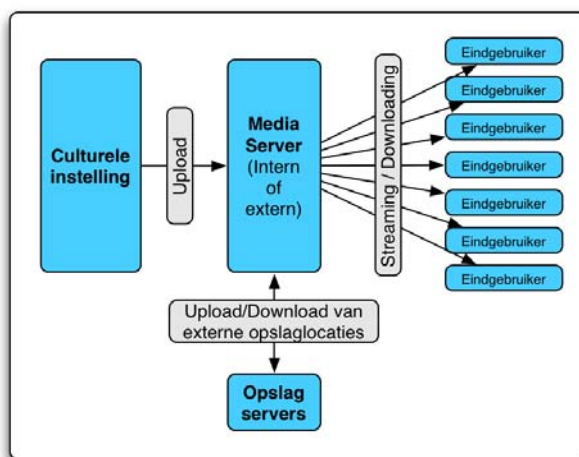
Het onderzoek werd georganiseerd aan de hand van vier werkpakketten. Werkpakket 1 omvat een basisinventaris van mogelijke culturele of cultuurgerelateerde toepassingen van breedband. Werkpakket 2 omvat een onderzoek naar de aard en behoeften aan breedband in de diverse culturele subsectoren in Vlaanderen. Het werkpakket werd onderverdeeld in drie deeltaken. Deeltaak 1 omhelst een surveyonderzoek naar behoeften inzake breedband en ICT binnen het brede culturele veld in Vlaanderen. De tweede deeltaak binnen dit werkpakket is een verdere uitdieping van de breedbandbehoeften. Daartoe werden focusgroepgesprekken georganiseerd met vertegenwoordigers van verschillende culturele subsectoren binnen het Vlaamse culturele veld. Vervolgens werden in de derde deeltaak interviews afgenomen met experts buiten de Vlaamse culturele sector. Het derde werkpakket binnen deze studie focust op mogelijke breedbandmodellen voor de Vlaamse culturele sector. In eerste instantie werd een technisch overzicht gemaakt van breedband en bandbreedte. Verder werd binnen Werkpakket 3 een overzicht geconstrueerd van marktgerelateerde aspecten. De belangrijkste bijdrage van dit werkpakket is de creatie van een kader waarbinnen verschillende mogelijke modellen worden geschetst. Deze modellen geven verschillende manieren weer waarop de breedbandvoorziening voor de culturele sector zou georganiseerd kunnen worden. In Werkpakket 4 werden de resultaten

van de voorgaande werkpakketten verwerkt en vertaald naar aanbevelingen voor de Vlaamse Cultuuroverheid.

2. Technisch overzicht breedband: Basisschema breedband en cultuur

Het algemene plaatje van breedband in een culturele context wordt hieronder geschetst. Uit de survey blijkt dat de meeste culturele instellingen een basis-breedbandconnectie hebben. Wanneer echter verschillende eindgebruikers tegelijkertijd content willen downloaden moet er beroep gedaan worden op een (externe) mediaserver die grote volumes aankan.

Concreet verzendt een culturele instelling haar content dan naar die media server, welke zich zowel intern als bij een externe partij kan bevinden. Het versturen van data kan zowel via een digitale uplink als op fysieke drager, zowel real-time als in non-realtime. Aan de media server kunnen verder ook nog één of meerdere, al dan niet externe, opslag servers gekoppeld worden, welke dan de content bevatten. De media server, weze het nu een

media server die eigendom is van de culturele instelling dan wel één van een externe partij, zal verder de verspreiding van de content naar de eindgebruiker ondersteunen. Dit kan dan zowel via een streaming model gaan als via een download model. Het spreekt voor zich dat bij het versturen van grote mediafiles naar vele gebruikers tegelijkertijd een basis-breedbandconnectie niet meer volstaat.

3. Basisinventaris breedbandtoepassingen

De beschrijving van verschillende cases die breedbandopslorpande content en applicaties aanbieden, geeft een eerste indruk van mogelijkheden en opportuniteiten waarvan culturele instellingen kunnen gebruik maken. In sommige gevallen zorgen nieuwe technologieën enkel voor instrumentele veranderingen waarbij de bestaande activiteiten louter in een digitale context geplaatst worden. Andere cultuurhuizen gaan evenwel reeds

wat verder en pogen breedband aan te wenden om samenwerking tussen instellingen te bewerkstelligen of met de techniek 'as such' te experimenteren. Eén van de meest spraakmakende voorbeelden van deze evolutie is Fabchannel, een platform gelinkt aan de Melkweg en Paradiso in Amsterdam. Op het webplatform van Fabchannel kunnen bezoekers gratis meer dan 700 concerten bekijken. Uiteraard stelt dit platform de instellingen voor bepaalde uitdagingen. Bestaande business modellen moeten worden herzien, contracten met artiesten worden aangepast, en er dient gezorgd te worden voor voldoende breedbandvoorziening om de grote mediafiles ten allen tijde voor een breed publiek toegankelijk te maken. Ook andere cultuurhuizen in Nederland experimenteren met breedband, denk bijvoorbeeld aan de online multimediale discussiefora van de Balie, of de multimediale website van het Nederlandse Rijksmuseum.

Een inzicht in de moeilijkheden die zich bij deze cultuurhuizen hebben voorgedaan, is relevant voor de ontwikkeling van een gemeenschappelijk referentiekader omtrent breedband en de met de techniek verbonden mogelijkheden en beperkingen. Een eerste moeilijkheid vloeit voort uit het gebrek aan kennis omtrent de behoeften van het publiek. Een tweede moeilijkheid die prominent met de breedband(r)evolutie samenhangt is het verwerven van technologische kennis voor het onderhoud en de implementatie van de nodige infrastructuur en software. Tot slot geven de interviews met cultuurhuizen ook aan dat omtrent het aanleggen van breedbandinfrastructuur en het aankopen van breedband zich moeilijkheden voordoen. Vooral de kostprijs is hier de grote struikelblok. De aanleg van één meter breedband wordt op €100 geraamd.

Meer algemeen leren de besproken cases dat de samenwerking omtrent een breedbandverbinding van primordiaal belang is en dat het delen van technologische kennis een belangrijke boost voor projecten kan betekenen. Ook de financiële en inhoudelijke impulsen van overheidswege, specifiek gericht op het introduceren van breedband, blijken een positieve invloed op de ontwikkeling van het proces in te houden.

4. Basisgegevens breedbandbehoeften

Door middel van een online survey werd een groot aantal culturele organisaties alsook individuele kunstenaars bevroegd. Aan de hand van brede vraagcategorieën werd gezocht naar verschillen en overeenkomsten inzake behoeften met betrekking tot ICT en breedband. Hier kwamen een aantal interessante bevindingen uit voort.

De verschillende organisaties en/of (koepel)verenigingen beschikken over een beperkte technische infrastructuur zowel wat materiaal als ondersteuning betreft. Toch valt in de survey op dat men vrij tevreden is met de huidige mogelijkheden die men heeft op het

vlak van ICT, maar ook op het vlak van breedbandtoepassingen. Deze stelling blijkt niet helemaal gelijk te lopen met de resultaten uit de focusgroepgesprekken. Integendeel, daar wordt in elke subsector aangehaald dat men over onvoldoende infrastructuur beschikt om ten volle gebruik te kunnen maken van breedbandtoepassingen. Deze tegenstelling zou verklaard kunnen worden door het feit dat in de focusgesprekken gesproken werd met mensen die reeds bezig zijn met e-cultuur, hier een duidelijke visie op hebben en er de mogelijkheden van inzien. Zij geven immers zelf aan dat het voor hun sector zeer moeilijk is om in te zien wat de mogelijke meerwaarde is van breedband als ze er nog niet echt mee bezig zijn.

De attitude met betrekking tot ICT's is alvast positief. De organisaties bekommeren zich om computers en internet en men tracht op de hoogte te blijven van nieuwe ontwikkelingen. Hiervoor zijn echter bijkomende investeringen gewenst. Men relativeert het belang een beetje door aan te geven dat dit voor hen slechts één van de middelen is om data te verspreiden. Andere instrumenten blijven dan ook zeker zo belangrijk.

Breedbandtoepassingen in het algemeen vindt men vooral interessant omdat deze toelaten data uit te wisselen met collega's uit de sector. Bovendien zou het nog boeiender kunnen worden indien breedbandtoepassingen zouden toelaten een virtuele werkplaats aan te bieden voor de creatie van nieuwe culturele content.

Wat de gewenste toepassingen betreft, is er het meeste nood aan een aantal faciliterende toepassingen zoals het consulteren van bestanden via de site, een digitaal archief met zoekfunctie, een online betalingssysteem en het bekijken van filmpjes.

5. Breedbandbehoeften doorgelicht

Aan de hand van 7 focusgroepgesprekken met experts afkomstig uit de verschillende culturele subsectoren (Sociaal-Cultureel Werk Jeugd, Sociaal-Cultureel Werk Volwassenen, Cultuurcentra en Amateurkunsten, Bibliotheken en Letteren, Erfgoed en Musea, Audiovisuele en Beeldende Kunst, Muziek en Podiumkunsten) werd getracht een inzicht te krijgen in behoeften, knelpunten en meerwaarde in verband met breedband alsook in mogelijke breedbandmodellen, de rol van de overheid in dit verhaal en de toekomstvisie van deze experts.

De verwerking van deze gesprekken gebeurde aan de hand van vijf thema's die verband houden met het implementeren van breedband in de culturele sector, zijnde basisproblemen, meerwaarde, knelpunten, contentbeheer en de rol van de overheid.

5.1. Resultaten focusgroepgesprekken

Onderstaande tabellen geven de belangrijkste bevindingen weer van de focusgroepgesprekken met de verschillende culturele subsectoren. Doorheen de tabellen wordt ook duidelijk welke verzuchtingen gemeenschappelijk zijn en welke specifiek gekoppeld kunnen worden aan een bepaalde subsector.

CULTUURCENTRA EN AMATEURKUNSTEN

Basisproblemen	Meerwaarde	Knelpunten	Contentbeheer	Overheid
Gebrek aan infrastructuur	Middel om jongeren te bereiken	Nood aan informatie over recente evoluties	Systeem opzetten voor hoge kwaliteit UGC (User Generated Content)	Coördinatie mbt standaarden
Gebrek aan opslagcapaciteit	Middel voor distributie en promotie	Nood aan samenwerking tussen sectoren	Contentbeheer niet voor gemeentes (want te weinig kennis)	Stimuleren van nieuwe media projecten, voorbeelden creëren
Hoge kost breedband-toepassingen (vb. Streamen)	Digitaal archief	Auteursrechten	Contentbeheer niet voor privé (te duur)	Lokale overheden overtuigen van de impact
Auteursrechten	Interactie tussen professionelen en amateurs	Gebrek aan standaarden mbt metadata	Virtuele ateliers linken met fysieke ateliers	Acties mbt digitale kloof
Gebrek aan kennis	Rijkere content aanbieden			Niet volgen maar een leidende rol opnemen
	Gebruik maken van UGC en communities			
	Koppelen van koepels			

MUZIEK EN PODIUMKUNSTEN

Basisproblemen	Meerwaarde	Knelpunten	Contentbeheer	Overheid
Verouderde infrastructuur	Mogelijkheden voor digitaal archief	Verkeerde keuzes in het verleden	Matige interesse voor CSP (Cultural Service Provider-model, cfr. De Waag, Nederland)	Totaaloplossing voor sector aanbieden
Onvoldoende bandbreedte	Educatieve pakketten	Kwaliteit content is te laag om te verspreiden	Nood aan autonomie	Technische ondersteuning bieden
Gebrek aan technisch onderlegd personeel	Verspreiden van rijke content ter promotie	Hoge kost voor hoge		Vraagbundeling organiseren

Kosten zijn te hoog	Online aanbieden van content voor professionals	kwaliteit content		Creatie van kenniscentrum
Auteursrechten	Nieuwe publieken aanboren	Onzekerheid over bereidheid om content te verspreiden naar publiek		Goedkoper maken van adsl
	Podiumkunsten toegankelijker maken	Breedband geen prioriteit?		Faciliteren van kennisdeling
		Gebrek aan overleg binnen sector		Opzetten pilots
				Fusie van sector specifieke fondsen
				Duidelijk signaal geven dat e-cultuur de toekomst is

SCW JEUGD

Basisproblemen	Meerwaarde	Knelpunten	Contentbeheer	Overheid
Gebrek aan infrastructuur	Betere interne en externe communicatie voor sector	Achterblijven tov doelpubliek door gebrek aan kennis, geld en personeel	Kostprijs	Impulssubsidies
Gebrek aan financiële middelen	Communicatie en spreiding van initiatieven	Onwil om mee te stappen in breedband-verhaal	Kleine organisaties behoefte aan breedband?	Creatie en ondersteuning van centraal technisch kenniscentrum
Hoog verloop van personeel: moeilijk om LT-projecten op te zetten	Ondersteuning medewerkers op landelijk niveau	Gebrek aan samenwerking		Datacenter
				Implementeren van breedband in decreten
				Projecten van jongeren zelf ondersteunen

BIBLIOTHEKEN EN LETTEREN

Basisproblemen	Meerwaarde	Knelpunten	Contentbeheer	Overheid
Nood aan centralisering van informatie	Verrijking en duurzaamheid projecten	Tekort aan bandbreedte (Internet voor iedereen)	Inhoud zo open mogelijk maken	Ruimte geven voor experiment
Auteursrechten	Expertenrol kan via breedband nog beter		Contentgids zijn voor de gebruiker	Structuur en coördinatie verschaffen

Gebrek aan besef van mogelijkheden	Toegang garanderen tot alle informatie	Nood aan kennis bij kleinere bibliotheken	Verzamelen en structureren van UGC	Kennisdeling
	Bibliotheek als centraal informatie-knooppunt	Upgrade I-line	Uit de veelheid van content verhalen construeren	Linking-mechanismen tussen databanken
	Informatie verrijken en koppelen	Onzekerheid huidige en toekomstige rol		Meer sturing naar lokale overheden
		Nood aan sterke centrale sturing		Toegankelijk maken van VRT-archief
		Uitklaring rol en bevoegdheden van overheden		

ERFGOED EN MUSEA

Basisproblemen	Meerwaarde	Knelpunten	Contentbeheer	Overheid
Opslagcapaciteit	Betere toegankelijkheid	Kennisgebrek (juridisch, technisch)	Content in eigen handen houden	Centrale platforms voor technische en juridische ondersteuning
Onzekerheid dragers, standaarden, formaten	Nieuwe gebruikers	Gebrek aan personeel		Transversale sectoroverstijgende projecten
Auteursrechten	Cross-sectorele samenwerking	Geen structurele kennisopbouw		Intermediair tussen markt en sector
Beperkte juridische kennis	Rol op educatief vlak	Verzadiging infrastructuur		Overleg en kennisdeling
Versnippering, nood aan interconnectie	Meer content en van betere kwaliteit	Drempelvrees		Extra budgetten voorzien

AUDIOVISUELE EN BEELDENE KUNST

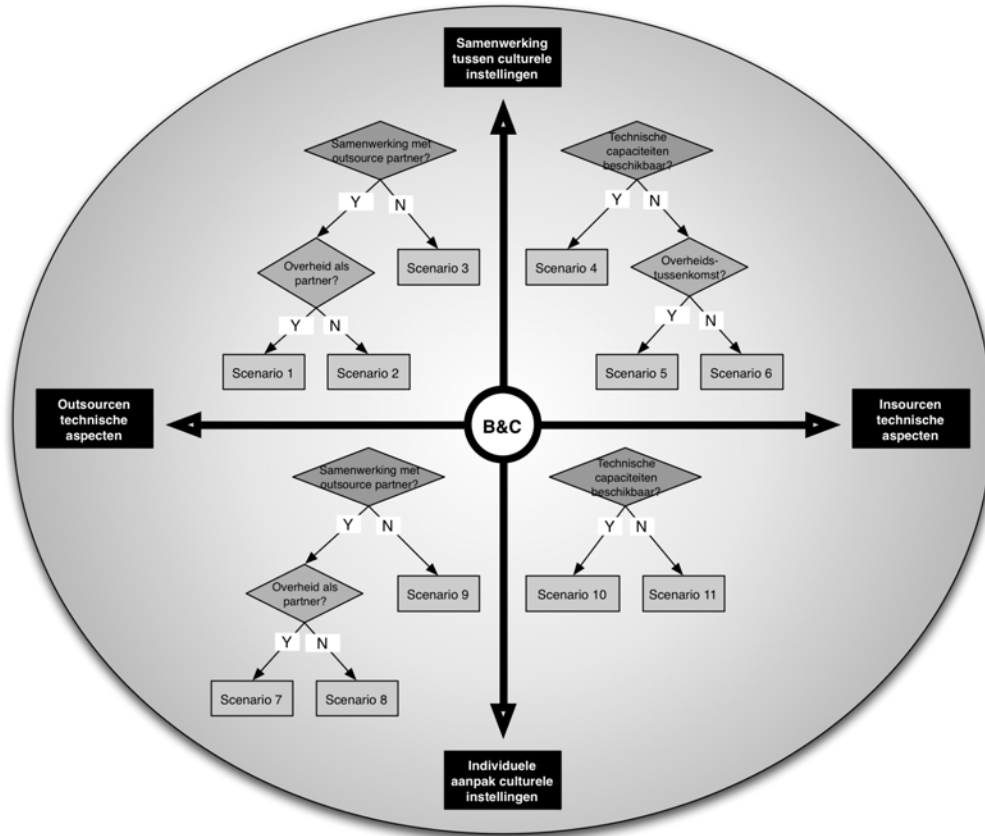
Basisproblemen	Meerwaarde	Knelpunten	Contentbeheer	Overheid
Capaciteitsproblemen	Participatie in communities	Onvoldoende kennis van gebruikers-noden	Uitwisseling van gegevens	Investeren in digitalisering
Hogere opslag-capaciteit is onbetaalbaar	Nieuwe mogelijkheden op vlak van creatieve en artistieke ontwikkeling	Interne onwetendheid over impact van e-cultuur	Controle behouden over eigen content	Investeren in nieuwe media projecten, voorbeelden creëren
Dure breedband in België	Uitwisseling ideeën	Onduidelijkheid mbt mogelijke modellen	Connectie cultuur en TV wordt in vraag gesteld	Investeren in onderzoek en uitwisseling
Behoeft aan experiment	Betrekken van gebruikers	Nood aan proefprojecten	Uitwisselen metadata	Nood aan inhoudelijke discussie, visie-ontwikkeling
Auteursrechten	Kostenbesparing door digitale distributie	Gebrek aan samenwerking	Samenwerken in een Vlaams Audiovisueel Netwerk	Coachen in samenwerking cultuur en economie
Gebrek aan kennis, informatie en expertise	Networked performances	Veel content moet nog gedigitaliseerd worden		Kenniscentrum uitbouwen
	Digitale ontsluiting archieven	Kwaliteit van online AV is onvoldoende		Bevorderen samenwerking cultuur en onderwijs
	Mogelijkheden op vlak van vorming	Gebrek aan ruimte, tijd en geld om rond breedband te werken		Duidelijkheid creëren mbt e-cultuur en auteursrechten
	Portaalfunctie	Gebrek aan verbeelding		Creatie centrale cel e-cultuur binnen Vlaamse Overheid
		Geen prioriteit wegens niet ingeschreven in beleidsplannen		

SCW VOLWASSENEN

Basisproblemen	Meerwaarde	Knelpunten	Contentbeheer	Overheid
Gebrek aan kennis en vaardigheden inzake breedband	Weinig besef mogelijke meerwaarde	Digitale geletterdheid	Uitwisseling is het belangrijkste	Dataverkeer voorzien aan gunstige prijzen
Geen besef van mogelijkheden	Mogelijkheden op vlak van promotie	Sector ziet de kansen van breedband niet		Technische ondersteuning voorzien
Nood aan voorbeelden en uitwisseling kennis	Extra mogelijkheden om jongeren en senioren te bereiken	Gebrek aan kennis	Sector-overschrijdend netwerk creëren van werkplaatsen	Ruimte voorzien voor innovatieve projecten
Voorlopig voldoet standaard connectie	Kansen voor burger-journalistiek	Weinig aandacht voor andere sectoren		
Onderschatting impact		Kost e-vorming		
Gebrek aan marktkennis		Nood aan nieuwe werkvormen		Budgettaire ruimte voorzien in decreten
Nood aan technische steun		e-verhaal stelt huidige beleidshokjes in vraag		Support bieden in haalbaarheid e-cultuur projecten
Weinig besef van huidige achterstand		dure internet-toegang in België		Nood aan incentives en sturend beleid
				Opletten dat niet enkel meest catchy projecten aandacht krijgen

Naast de focusgesprekken werden ook interviews afgenomen van experts binnen en buiten de culturele sector. De informatie die resulteerde uit deze gesprekken werd verwerkt binnen alle werkpakketten van dit onderzoek. Wel wordt er in het hoofdrapport een korte reflectie gegeven op de expertengesprekken die gevoerd werden met de VRT, het Nederlands Ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap en tot slot met Cultuurinvest.

6. Kader voor breedbandmodellen

Voor het onderzoek naar mogelijke breedbandmodellen voor de culturele sector is als eerste criterium gekozen voor het bekijken van een al dan niet samenwerking tussen verschillende instellingen. Dit houdt in de context van dit werkpakket in dat zij besluiten een aantal (technische) aspecten al dan niet gemeenschappelijk te zullen aanpakken.

Op het volgende niveau kijken we dan naar het outsourcen van deze aspecten. Hierbij kan de culturele instelling (indien ze niet samenwerkt) of het samenwerkingsverband van instellingen de keuze maken de technische aspecten in-house te voorzien dan wel van een externe partij te betrekken.

De overheid kan op verschillende manieren participeren in breedbandstrategieën voor de cultuursector. Een eerste mogelijkheid is een puur financiële bijdrage, ofwel eenmalig om bijvoorbeeld een investering in infrastructuur toe te laten, ofwel continu, zodat culturele instellingen en/of koepelorganisaties een eigen strategie kunnen uitstippelen. De overheid kan er daarnaast ook voor opteren een structurele partner te zijn. Dit betekent dat zij een meer actieve rol zal spelen en bijvoorbeeld meer betrokken zal zijn bij het sturen van het

aanwendingsbeleid van de breedbandinfrastructuur. Een derde mogelijkheid is dat de overheid samenwerking tussen de private en culturele sector gaat bevorderen en actief ondersteunen, door bijvoorbeeld samenwerkingsverbanden te faciliteren of instellingen te creëren die deze taak op zich kunnen nemen.

7. Beleidsaanbevelingen breedband en cultuur

Geef groen licht voor breedband en cultuur! Dat is de belangrijkste boodschap die naar voor komt doorheen alle gesprekken en interviews binnen dit onderzoeksproject. 'Groen licht geven' betekent dat de overheid een krachtig signaal naar de culturele sector zou geven dat *breedband en cultuur* een beleidsprioriteit wordt, dat inspanningen op dit vlak vanuit de culturele sector gehonoreerd zullen worden, dat stappen binnen het e-cultuurdomein actief ondersteund zullen worden.

De overheid dient hierbij rekening te houden met een tweeledige diversiteit in het breedbandlandschap. Enerzijds zijn er de specifieke verzuchtingen gelinkt aan de verschillende subsectoren. Anderzijds zijn er de verschillen qua instapniveau tussen de actoren. Een breedbandbeleid voor de culturele sector zal aldus een toegepast beleid dienen te zijn, toegepast op de diverse noden van de verschillende actoren. Nochtans is het een uitdaging voor de overheid om binnen deze diversiteit linken te vinden over alle instellingen en subsectoren heen. Dat is immers de kern van het e-cultuurverhaal: oude grenzen vervagen, nieuwe combinaties worden mogelijk.

In de onderstaande paragrafen worden een aantal algemene en specifieke beleidsaanbevelingen geformuleerd. Sommige van deze beleidsopties zijn sectoroverstijgend, andere richten zich tot een welbepaalde culturele subsector. Enerzijds hebben deze aanbevelingen te maken met breedbandtoepassingen, anderzijds met breedbandinfrastructuur. Verder kan het onderscheid gemaakt worden tussen eenmalige en/of tijdelijke impulsen en structurele maatregelen. Tenslotte worden ook beleidsaanbevelingen geformuleerd inzake de interne organisatie die het tot stand komen van dat beleid kan faciliteren.

In onderstaande paragrafen worden binnen de verschillende hoofddingen mogelijke beleidsopties geformuleerd. In het uitgebreide rapport worden deze verschillende opties verder geduid.

7.1. Breedbandtoepassingen

Het aantal innovatieve breedbandtoepassingen in de culturele sector is relatief klein en situeert zich dikwijls bij een kleine groep koplopers. Het is dan ook belangrijk om een schaalbaar model te hanteren bij de steun aan breedbandprojecten. Deze schaal kan variëren van kleine projecten en pilots, via samenwerkingsprojecten op het niveau van een (sub)sector, tot grootschalige projecten die een uitstraling hebben voor heel Vlaanderen.

7.1.1. Projectsubsidies

PROJECTEN EN PILOTS

- Onderzoek de bestaande decreten en fondsen en tracht duidelijkheid te scheppen over mogelijkheden voor breedbandprojecten. Schep ook duidelijkheid rond het mogelijke exclusieve karakter van aangesproken subsidies (sluit de ene subsidiebron de ander uit?) Verspreid een nota naar de cultuursector die aangeeft waar breedbandprojecten op dit moment kunnen worden ingediend (en waar zeker niet) en aan welke voorwaarden ze moeten voldoen.
- Creëer een programma Culturele BreedbandPioniers. Laat de initiatiefnemers hun eigen voorstel linken aan een bestaand expertisecentrum (vb. een cultureel steunpunt, een onderzoekscentrum, een bedrijf, een culturele instelling). Ondersteun in het project ook een minimale coaching vanuit dat expertisecentrum.
- Creëer een jaarlijkse Vlaamse breedband-award voor de meest innoverende breedbandtoepassing in de culturele sfeer.
- Voorzie een projectcoach voor breedbandtoepassingen binnen de culturele sector die kleinschalige projecten op aanvraag kan begeleiden. Deze coaching kan al worden gestart bij het uitschrijven van een projectvoorstel. Een optie is om deze coaching vanuit de sectorale steunpunten te organiseren. Een andere optie is deze te organiseren vanuit op te richten 'breedbandbroedplaatsen' (zie later).
- Creëer ruimte en middelen voor het opzetten van breedbandpilots in de culturele sector. Zorg ervoor dat de resultaten van de pilots gedeeld worden met de hele sector.
- Zoek aansluiting bij het innovatiebeleid. Concreet kunnen samen met culturele steunpunten gesprekken worden georganiseerd met IWT, IBBT en CultuurInvest. Tracht deze gesprekken en eventuele samenwerking te faciliteren. Deze gesprekken kunnen de start zijn van een samenwerking op het vlak van breedband tussen cultuur en industrie.

SAMENWERKINGSPROJECTEN

- Stimuleer interdisciplinaire samenwerking door de herschikking van een deel van de sectorspecifieke fondsen in een cross-sectoraal breedbandfonds.
- Ondersteun een proefproject waarbij enkele grote instellingen actief op het vlak van audiovisuele kunsten breedbandige data kunnen uitwisselen zonder zich in eerste instantie te moeten bekommeren om ontsluiting van materiaal naar het grote publiek.

GROOTSCHALIGE VLAAMSE BREEDBANDPROJECTEN

- Zet een grootschalig Vlaams project op voor de digitalisering van erfgoedcontent. Zorg ervoor dat het project gebruik maakt van duurzame formaten en standaarden. Koppel de ondersteuning van toekomstige erfgoedprojecten aan dit project.

7.1.2. Structurele ondersteuning voor breedbandtoepassingen

Naast de beschreven steun aan projecten, kan een overheid ook investeren in permanente ondersteuning op bepaalde vlakken.

KENNISDELING

- Creëer een technisch aanspreekpunt voor de culturele sector, zij het op subsectoraal niveau via de steunpunten, zij het op sectoroverkoepelend niveau.
- Onderzoek of er technische ondersteuning kan komen van de federale verenigingen e-gov en smals. Onderzoek of er op Vlaams niveau een gelijkaardige structuur kan worden opgezet.
- De brede culturele sector blijft nood hebben aan conferenties of workshops waar binnen- en buitenlandse best practices inzake cultuur en breedband worden getoond.
- Creëer een online overzicht van lopende breedbandprojecten die gelinkt zijn met de culturele sector en voorzie ruimte voor discussie.
- Voorzie middelen voor organisaties om medewerkers in een gerelateerde buitenlandse organisatie 'stage te laten lopen' voor een bepaalde periode. Dit kan leiden tot samenwerking tussen organisaties op internationaal niveau

- Maak van breedband en cultuur een prioriteit binnen gemeentelijke cultuurbeleidsplannen. Moedig lokale overheden aan een visie te ontwikkelen op dit vlak (bijvoorbeeld door dit luik expliciet op te nemen in de richtlijnen rond de cultuurbeleidsplannen) en voorzie informatiemomenten voor cultuurbeleidscoördinatoren.

BROEDPLAATSEN

Uit verschillende subsectoren kwam de vraag naar voor in verband met de creatie van ruimtes voor experiment, breedbandlabo's of broedplaatsen.

- Nestel breedband-broedplaatsen (ruimte voor experiment) binnen bestaande subsectorale structuren en creëer een nieuwe broedplaats voor cross-sectorale vernieuwing.

BELEIDSINSTRUMENTARIUM

- Maak van breedband een beleidsprioriteit. Zorg er bijvoorbeeld voor dat projecten binnen bestaande decreten aandacht besteden aan de ontsluiting van culturele content via breedband door daarvoor ook expliciet middelen te voorzien.

AUTEURSRECHTEN

- Organiseer een juridische beleidsstudie rond de impact van de huidige auteursrechten op de evolutie binnen breedband en cultuur en formuleer een traject om deze problematiek aan te pakken.

DIGITALE KLOOF EN GELETTERDHEID

- Beschouw breedbandtoepassingen als extra kanalen om cultuurparticipatie te vergroten, te verbreden en te verdiepen. Voorzie in de projectsubsidies ruimte om laagdrempelige toepassingen te ondersteunen die ook een minder digitaal geletterd publiek in contact kan brengen met culturele inhoud. Aldus kan dergelijke geletterdheid gestimuleerd worden.

7.2 Breedbandinfrastructuur

CENTRAAL DEPOT

- Onderneem stappen om per subsector of voor de volledige culturele sector een centraal depot te organiseren. Onderhandel, gesteund door de volledige sector, met de markt omtrent voorwaarden en prijzen.

DISTRIBUTIEHUB

- Organiseer een distributiehubs met een initieel beperkt aantal actoren binnen een beperkte regio om de concrete voordelen en nadelen in de praktijk te kunnen ondervinden, om de ervaringen van de betrokken partners heel concreet te kunnen inschatten, om de onderhandelingspositie ten opzichte van de markt daadwerkelijk te kunnen ervaren.
- Onderzoek de politieke wil op federaal niveau om de doelgroep van BELNET uit te breiden naar de culturele sector.
- Ondersteun een showcase binnen een bepaalde stad waar de culturele instellingen aansluiting krijgen op een breedbandig stadsnetwerk. Illustreer de benodigde stappen in dit proces en communiceer de resultaten naar de hele sector.
- Sensibiliseer de sector rond de problematiek van content controle in een netwerkgeving.

OVERHEID ALS INTERMEDIAIR

De overheid kan fungeren als een intermediair tussen de culturele sector en de markt. Dit kan ze doen door in de eerste plaats te zorgen dat de culturele sector over voldoende kennis en informatie beschikt.

- Voorzie op structurele basis opleidingsmomenten rond technische en juridische aspecten van breedband en cultuur.

7.3 Transparant beleid

Verschillende gesprekspartners wezen op de grote onduidelijkheid die momenteel heerst inzake breedbandinitiatieven. Zij vragen zich af of er een coherent beleid kan ontwikkeld

worden rond breedband en cultuur en hoe initiatieven mogelijks gehonoreerd kunnen worden binnen het bestaande instrumentarium.

7.3.1 Een breedbandbeleid

- Creëer een formeel overlegorgaan rond breedband binnen het Departement CJSM. Zorg dat alle culturele subsectoren vertegenwoordigd zijn. Laat dit de denktank zijn waaruit cross-sectorale initiatieven, opleidingsmomenten, presentatiemomenten en sensibilisering worden opgezet.
- Creëer een formeel overlegorgaan rond breedband met vertegenwoordigers uit het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie, en het Departement Onderwijs en Vorming; of zorg op zijn minst dat breedband bespreekbaar is binnen bestaande overlegfora.
- Creëer overlegmomenten tussen de verschillende beleidsniveau's en communiceer de afgeleide bevoegdheden duidelijk naar de sector.

7.4 Algemene bedenkingen

Uit deze en andere projecten, en uit de gesprekken met de verschillende experts, blijkt dat er geen totaaloplossing voor de hele sector inzake breedband gewenst wordt. Noden binnen de verschillende subsectoren zijn te specifiek. Sectoren willen niet in een keurslijf gedwongen worden dat hen niet volledig past. One size does not fit all. Anderzijds is er wel nood aan kennisdeling, samenwerking en zijn bepaalde noden, zoals nood aan opslagcapaciteit en snelle distributiemogelijkheden, op het vlak van breedband en e-cultuur gelijklopend. Bovendien heeft men ook nood aan incentives en een sturend beleid. Het verspreiden van voorbeelden, advies en richtlijnen blijkt ook nog steeds een behoefte te zijn binnen de sector.

Wat men wenst is een combinatie van een sturend beleid en de vrijheid om zelf keuzes te maken. De overheid kan fungeren als een intermediair tussen de culturele sector en de markt. Dit kan ze doen door in de eerste plaats te zorgen dat de culturele sector over voldoende kennis en informatie beschikt betreffende de werking van de breedbandmarkt, wat de verschillende mogelijkheden zijn (ook in het buitenland), zodat individuele organisaties in de mogelijkheid gesteld worden om goede en duidelijke contracten af te sluiten en breedbandvoorzieningen te bekomen tegen een scherpe prijs.

De meningen over een sterk sturend versus een eerder faciliterend breedbandbeleid van de overheid lopen sterk uiteen. In grote lijnen blijken de kunsten eerder voorstander van een beleid dat mogelijkheden aangeeft en creëert maar waarbij de sector zelf kan beslissen. De andere sectoren zijn eerder voorstander van een meer sturend beleid. De verklaring van dit verschil heeft ondermeer te maken met de voorsprong die binnen de kunsten aanwezig is op het vlak van breedband (samenhangend met de professionalisering van de sector), en de soms sterk centrale structuur binnen andere sectoren waardoor er ook een verwachtingspatroon kan zijn ten opzichte van die centrale aansturing.

Tot slot kan de overheid in haar subsidiebeleid en communicatie naar de sector toe focussen op het bevorderen van cultuurparticipatie, bijvoorbeeld bij jongeren, via breedbandtoepassingen alsook op cultuurverspreiding door de mogelijkheden die breedband biedt voor het promoten van cultuur. Anderzijds dient er volgens de gesprekspartners steeds rekening gehouden te worden met het onevenwicht inzake digitale geletterdheid. Er is niet enkel nood aan opleiding aan de kant van de aanbieder, zijnde de culturele organisaties, maar ook aan de kant van het publiek.

8. Nabeschuwing Breedband en Verbeelding

Een onderzoek is steeds weer een oefening in verbeelding. Het vergt inderdaad verbeelding om te midden van een evoluerend veld de puzzelstukken scherp af te lijnen en te combineren. Daarnaast verwijst de titel van dit rapport ook naar de verbeelding die verondersteld wordt van de culturele actoren. Verbeelding om in het zich ontwikkelende e-cultuurdomein nieuwe toepassingen te creëren, onverwachte linken te vinden, sectoroverschrijdende experimenten op te zetten, en innovatief te denken.

Tijdens deze studie hadden de onderzoekers steeds de metafoor van de netwerksamenleving in gedachten: streven naar een open dialoog en samenwerking. Doorheen de vele gesprekken werd duidelijk dat deze dialoog ook binnen de sectoren, over de sectoren heen en met de overheid gewenst is.